

Bild: Helge Lind

Trygg i sin identitet

lördag, januari 7, 2012 - 09:11

Richard Magito Brun

Bor: I Göteborg

Yrke: Arbetslös konstvetare och arkitekt.

Intressen: Konst och historia och engagerad för att få ut kunskap om resandefolkets historia.

Sitter med i ett antal styrelser, bland annat för en teater.

Resande folket

- Resande är inordnade som en undergrupp av romer. Resandefolket och romer har delvis gemensamt ursprung. Resandefolket som benämndes tattare eller zigenare – förbjöds att komma in i Sverige mot slutet av 1500-talet. De kom ändå hit som soldater, tivoli-folk, hantverkare. Många levde ihop med lokalbefolkningen.

- På 1900-talet betecknades de inte som en etnisk och kulturell grupp utan som en social grupp, kallades tattare och ansågs utgöra ett hot mot befolkningen som helhet. Flera registreringar vidtogs och tvångssterilisering utfördes på kvinnorna. Barn omhändertogs för att tvångsassimilera de resande. Idag utgör resande troligen en tredjedel eller uppemot hälften av gruppen romer, som beräknas vara 70-100 000 personer.

INTERVJU Göteborgaren Richard Magito Brun är av resandesläkt.

– Vi har levt i ett utanförskap. Erfarenheter vi delar med andra minoritetsgrupper, inte minst judar, konstaterar han.

Men i september får resandefolket officiell uppmärksamhet. Då ska 500-årsjubileet av den förste, dokumenterade, tattaren på svensk mark firas. På Liseberg, hoppas Richard Magito Brun.

– Konst och historia är mina stora intressen. Det har det varit hela livet. Nu kan jag kombinera det med engagemanget för mitt eget folks historia, säger Richard Magito Brun.

Nils Kreugers Tattare på Öland och Eugène Janssons Cirkusscen är några exempel.

– De två var stora konstnärer. Men det finns också en mängd cirkusaffischer gjorda av mer eller mindre duktiga illustratörer. Dessa annonser i träsnitt utgjorde ofta tidningarnas första illustrationer över huvud taget.

Själv är Richard Magito Brun utbildad konstvetare och arkitekt.

– Mitt huvudämne var antika och medeltida städer. Studierna förde mig till Istanbul och Italien, där jag bodde i långa perioder.

Hans licentiatavhandling handlade om hur konsten placerades i stadsrummet under kejsartidens Rom.

– Verken stod till synes slumpmässigt utställda, men jag hävdar att man kan se ett geometriskt mönster, ett system av 60-gradiga trianglar i stadsuppbyggnaden. En liknande ordning kan man även skönja bland fornlämningar i Västergötland.

Ritat Mariakyrkan i Växjö

Det antika inslaget i arkitekturen under början av 1900-talet har också fascinerat Richard Magito Brun. Arkitekter som Asplund som byggde Karl Johansskolan i Göteborg som ett grekiskt tempel, och Carls Bergsten som skapade tempelportiker på Göteborgs stadsteater inspirerade.

– Arkitekturen blev så spännande att jag även själv utbildade mig i yrket.

Den mest kända byggnaden han ritat är Mariakyrkan i Växjö. Där är bänkraderna placerade som i en amfiteater.

Det var redan under studietiden som han och en studiekamrat vann en tävling och fick rita kyrkan.

Det var också under studietiden i Lund som Richard började fundera över sin egen historia och vad hans ursprung hade för betydelse. Han hade alltid varit en person som ställt sig vid sidan om det etablerade samhället.

– Jag visste att det var något särskilt med pappas släkt, den var inte välsedd av mammas.

Men att han var av resandesläkt talades det aldrig högt om. Istället talades det om tivoli och cirkus. Pappans släkt hade invandrat från Danmark i början av 1800-talet. Alla hade varit tivoliägare och akrobater i generationer. När Richards pappa gifte sig med en ickeresande klev han av cirkusmanegen och blev försäljare.

Gick ofta på cirkus

Föräldrarna skildes tidigt, Richard bodde med sin mor, men träffade ofta sin far. Från honom fick han med sig kons och kulturintresset. De två gick ofta på museer och alltid på cirkus.

– En gång fick jag följa med till välkänd cirkus i Sovjetunionen. Pappa som både var kommunist och från en känd artistsläkt fick rena vip-behandlingen.

– Att vi som artister stod lite högre än andra i slakten fick jag också lära mig, säger Richard. Pappa talade till exempel om en del av slakten, som bodde i Norrland, och som han kallade tattare, med ringaktning.

Richard berättar att han fick med sig en uppsättning värderingar som ställde honom vid sidan av det etablerade samhället.

– Till exempel, var det otänkbart att vi skulle jobba i fabrik, trots att vi var och erkände oss till arbetar- eller till och med underklassen.

Richard Magito Brun har också han liksom många andra resande haft identitetsproblem. För många har det lett till svårigheter att finna sig tillrätta i tillvaron, ibland med både missbruk och svåra psykiska besvär som följd. För Richards del har det inneburit att han börjat släktoforska, och återupptagit slaktens resandenamn Magito.

Levt i utanförskap

Att Sverige sedan tio år tillbaka gett gruppen resande status som ett nationellt minoritetsfolk, inom gruppen romer, med tydliga rättigheter, har betytt mycket för honom. Idag är han trygg sin identitet som resanden och sitter i flera samrådsgrupper i kommunen och i Västra Götalandsregionen. Och han är starkt engagerad mot orättvisor på flera plan, till exempel i organisationen Ship to Gaza.

– Vi har levt i ett utanförskap. Erfarenheter vi delar med andra minoritetsgrupper, inte minst judar.

Ett stort engagemang lägger han på Kulturgruppen för resandefolket, med säte i Göteborg, där vilna ur resandefolket kan få stöd.

– Efter utredningen och uppståndelsen kring vanvårdade barn har vi haft ett tjugotal personer som hört av sig. Vanvårdsutredningen var bra, men den tog aldrig upp att en stor del av de barn som omhändertogs var resande. Att det var en åtgärd riktad mot en grupp av kulturell och etnisk särart, som man på så sätt ville eliminera. Något som enligt FN är att betrakta som folkmord.

Men en process mot upprättelse har satts igång. Just nu pågår som bäst diskussioner i en samrådsgrupp hur Göteborgs kommun skall uppfylla lagen om stöd till minoritetsgruppen resande, med avseende på kultur och språk

– Vi försöker bryta tystnaden kring en folkgrupp som levit i den svenska vardagen i fem sekler. Vi vill få in det i skolundervisningen, som en del av vår svenska historia.

Under tiden sprids också kunskapen genom seminarier.

I september ska resandefolket få en mer officiell uppmärksamhet. Då ska 500-årsjubileet av den förste, dokumenterade, tattaren på svensk mark firas. Richard Magito Brun hoppas för Göteborgs del på en stor fest på Liseberg.

– Hela cirkuskonsten och varitébranschen är genomsyrad av resande, så där har många från oss uppträtt. Det sku passa fint.

Bitti Ingemansson

Relaterade artiklar

Språkrör för förorten

2012-01-14 09:00

INTERVJU "Vi har fått ett nytt klassamhälle med tydliga vinnare och förlorare", säger Ove Sernhede, forskare och professor i socialt arbete, som under hela sitt yrkesliv har jobbat med social utsatthet, segregation och ungdomskultur.

Låter sig inte hindras

2011-11-25 07:55

INTERVJU Hon beskriver sig själv som ofinkänslig och har ägnat hela sin yrkeskarriär åt att låta människor berätta. Stina Dabrowski Lundberg är aktuell med en ny bok.

"Vi kan göra skillnad"

2011-10-28 15:12

INTERVJU Parash Lama om att överleva helvetet • "Här tar mitt liv slut"

Med en fot i den magiska världen

2011-10-24 09:00

INTERVJU Carl-Einar Häckner berättar om livet som trollkarl, barnnojan och framtiden.

Han gör satir av politiken

2011-10-17 10:26

INTERVJU Max Gustafson får utlopp för sitt engagemang vid ritbordet.